

XXXV. — Budapest, 1900. augusztus 18-én. — 33. sz.

NÉPNEVELŐK LAPJA

NEVELÉS-OKTATÁSÜGYI HETILAP.

A Népnevelők Budapesti Egyesületének tulajdona és a hazai Tanítók
Országos Bizottságának

HIVATALOS KÖZLÖNYE.

MEGJELENIK MINDEN SZOMBATON.

Felelős szerkesztő: EMBER JÁNOS,

HOZ A LAP SZELLEMI RÉSZÉT ILLETŐ KÖZLEMÉNYEK KÜLDENDŐK

Rákos-Szt. Mihály; (Pest m.) a szerkesztővel személyesen értekezhetni
csütörtökön d. u. 2–4-ig. Bpest, VIII., Pál-utca 4. 3 em. 18.

Kiadó a „HUNNIA“ NYOMDA,

HOVÁ AZ ELŐFIZETÉSI DIJAK, REKLAMÁCIÓK, HIRDETÉSEK KÜLDENDŐK.

(VI., Teréz-körút 3., Kemnitzer-utca sarok.)

A Népnevelők
Budapesti Egyesületének tagjai
tagilletményül kapják e lapot.

Nem tagok előfizethetnek
a kiadónál
1 évre 8 kor., 1/2 évre 4 kor., 1/4 évre 2 kor.-val

BUDAPEST, 1900.

„HUNNIA“ KÖNYVNYOMDA (SEBÓK és MÜNZ)

VI., Teréz-körút 3 szám.

NÉPNEVELŐK LAPJA

MEGJELENÉS: HAVONCEG

A lapot a Magyar Népi Nevelési Társaság kiadja

1918. évi 1. szám

HIVATALOS KONVENCZIÓ

1918. évi 1. szám

1918. évi 1. szám

1918. évi 1. szám

1918. évi 1. szám

1918. évi 1. szám

1918. évi 1. szám

1918. évi 1. szám

1918. évi 1. szám

1918. évi 1. szám

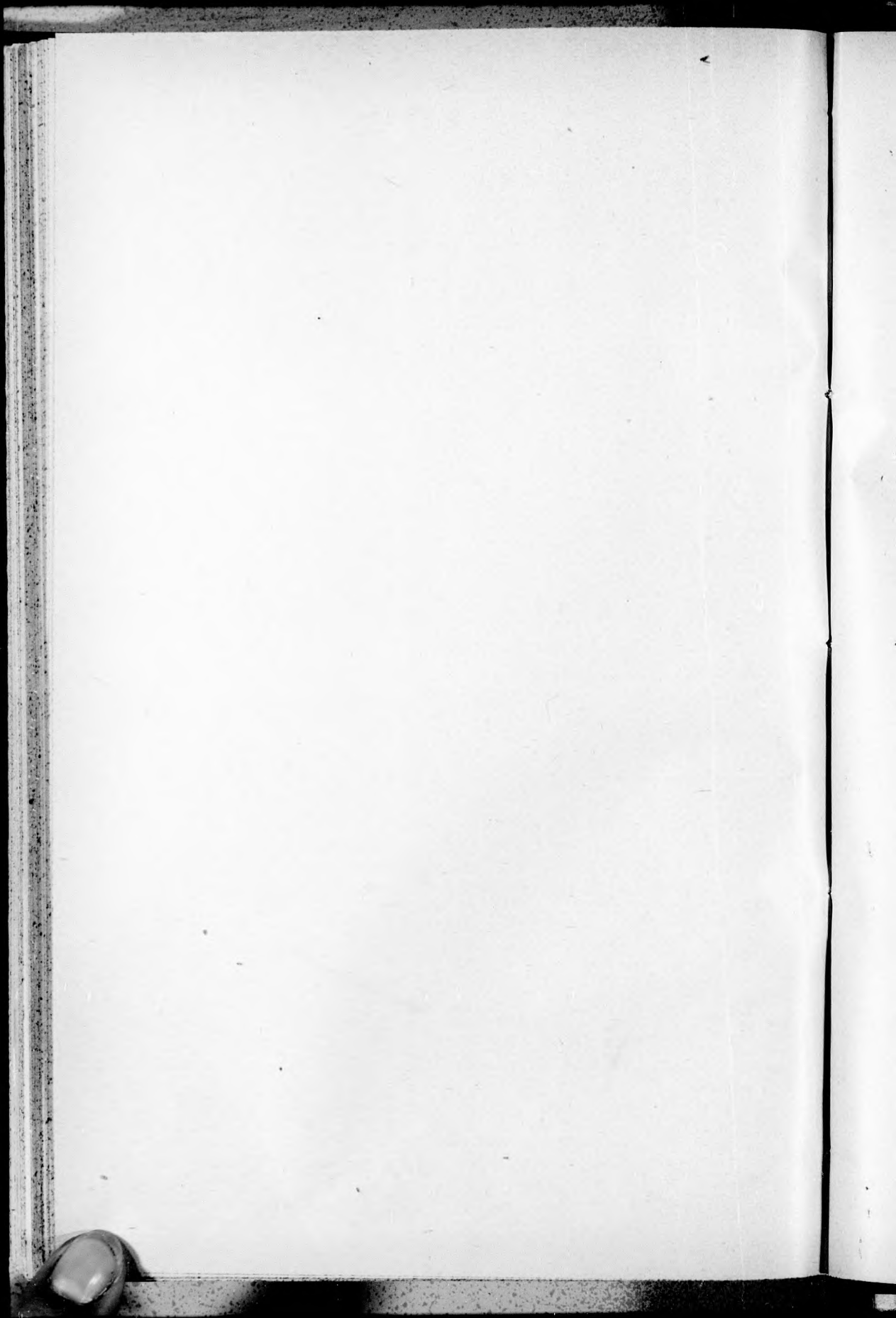
1918. évi 1. szám

1918. évi 1. szám

1918. évi 1. szám

1918. évi 1. szám

1918. évi 1. szám

NÉPNEVELŐK LAPJA

NEVELÉS-OKTATÁSÜGYI HETILAP.

Felelős szerkesztő: Ember János.

A Népnevelők Budapesti Egyesületének s az Orsz. Bizottságának hiv. közlönye.
Megjelenik e lap minden szombaton.

ELŐFIZETÉSI ÁRA

Egész évre 8 kor.
Fél évre 4 „
Negyed évre 2 „
Hirdetések díja petit soronként 20 fillér.
— Kéziratokat nem küldünk vissza. —

A lap szellemi részét illető közlemények a szerkesztőhöz:

Rákos-Szt. Mihály alá küldendők.

Előfizetések, reklamációk és hirdetések a kiadóhoz:

A „HUNNIA“ KÖNYVNYOMDA VÁLLALATHOZ:
(VI., Törész-körút 8. szám alá küldendők)

A Népnevelők Budapesti Egyesületének tagjai tagdíjmentesen kapják a lapot. — Tagsági s egyéb egyéni ügyekben szivesen szolgát felvilágosítással GERLEY SZEVEK egyes. titkár. — A tagsági díjak DIÓSZEGHY BÉLA pézstárnokhoz VI., Szondy-utca 47. szám alá küldendők.

Nyugdíj-alapunk.

Mily nagyszabású és nagyjelentőségű intézménye a magyar tanítósnak az országos tanítói nyugdíj intézet, micsoda jótétemény a népnevelés munkásaira, annak csak azok az idős kartársak a megmondhatói, a kik visszaemlékeznek arra az időre, mikor ez az intézményünk még nem volt, a kik tanúi voltak annak az inségnek és nyomornak, mely a népnevelésnek munkából kidőlt harczosát élte alkonyán várta és tanúi voltak annak az öröme és lelkesedésnek, melylyel a 25 év előtt ifju nemzedék, a mai „öregek“ az intézmény keletkezését üdvözölte.

Mi fiatalabbak, a kik nem voltunk sem részesei, sem szemlélői a sanyaru időseknek, elismerjük ugyan az intézmény jelentőségét, méltányoljuk jótékonyágát, de keveseljük, a mit nyujt, főleg, ha azokra a milliókra gondolunk, melyek mint az alap tulajdona szerepelnek az évről-évre megjelenő miniszteri jelentésekben.

A legifjabb nemzedék még elégedetlenebb az alap jótéteményeivel. Ez a nemzedék a mai tanítói nemzedék anyagi helyzetét nem az elődökével hasonlítja össze, hanem más régibb, nagyobb multtal s társadalmi jelentőséggel bíró osztályok helyzetével. S miután ez az összehasonlítás balul üt ki reánk nézve, az elégedetlenség nagyfokúvá lesz.

Bár nem tartjuk minden tekintetben indokoltnak, még sem kárhozzátjuk a fiatalabbak s a fiatalok elégedetlenségét, mert ez az elégedetlenség a javításnak figyelemreméltó és méltatott tényezője.

Ezen elégedetlenség nélkül késett volna a revisió s az újabb revisió is bajosan jútott volna az 1891. évi 43. t. cz.-ben kifejezésre.

Az elégedetlenség által keltett mozgalmakat kellő korlátok közé szorították a tanítótság vezetői úgy a multban, mint a közeledő revisió jelen alkalmából is. A kivánalmak formnlázásánál csak azokat vették számba, a melyek — előre láthatólag — az alap megroskotása nélkül teljesíthetők.

Az idei megállapodásokban is minden benne van, a mit a nemzet más téren munkálkodó fiainak a végellátás alkalmával nyújt, de aránylag kevés van benne olyan, a mi különös kedvezés lenne s az alapot rendkívül terhelné.

Kár volt meg nem nyugodni az Orsz. Bizottság ig. tanácsának állásfoglalásában. Miután azonban most már túl vagyunk a gyűlésen, nincs más hátra, mint hogy meg kell tennünk minden lehetőt arra nézve, hogy az 1902-ben bekövetkező revisió alkalmával kivánalmaink figyelembe vétessenek.

Az igazmondás és hazugság a nevelés szempontjából.

Irta: Zayzon Dénes.

(Vége.)

A hol a szülők és gyermekek közt megvan a bizalom, az őszinteség és nyíltszivűség, ott nincs szükség a hazugságra. De viszont, a hol a szülők túlszigorúak, szeszélyesek vagy épen zsarnoki hajlamúak; a hol a gyermekek szabadabb mozgása mindig korlátolva van s még jogos vágyai s kívánságai elé is gátakat tesznek: ott hamar fölbred emezeknél is az ellenhatás az alattomoság s elpalástolás alakjában. Ilyenkor a gyermekek, félve a büntetéstől, önként rohannak a hazudozás védő karjaiba. Másutt meg az apa szigorúságával az anyai engedékenységgel igyekszik versenyre kelni s a mit amaz, talán nem is mindig helyesen, megtilt, azt emez a gyermekek részére titkon megvalósítja. Így teszi aztán tönkre nem egy meggondolatlan anya túlságos gyengeségből az apai tekintélyt s így vezet rá gyermekeit, rossz szándék nélkül is, az alattomoságra.

Nem szabad seha szem elől téveszteni, hogy a családi nevelés éltető eleme a szeretet és igazságérzet; ebből a kettőből ered minden szép és nemes jellemvonás és ezek hiányában megy veszendőbe a gyermek erkölcsisége. A hol igazi szeretet honol: ott meg van a bizalom is, ott nincs helye a tettetésnek; a hol igazságérzet uralkodik a szülők lelkében, ott a gyermekek is korán megtanulják, hogy hibájukat őszintán nyíltan vallják be, tudva azt, hogy szülőiktől ezért szigorú büntetést nem, hanem inkább jószágos intést, megbocsátást s a jövőre utbagazítást fognak kapni. Nem hallani-e minden lépten-nyomon a szülők

ajkairól a fenyegetést: ne tedd ezt vagy amazt, mert kikapsz! S ha a meggondolatlan, szeleburdi gyermek még sem fogadta meg az intést a következmények biztos tudatában igyekszik hibáját a hazugság köpenyébe rejtetni.

Az őszinteség hiányából folyik az is, hogy némely gyermek a szégyen miatt folyamodik a hazugsághoz: nem meri a tettet a szüleinek bevallani. Szép és szükséges erény mindenestre a szégyen; biztos öre az emberi cselekedetnek; de megint a hol az igazmondással kell sorba állnia, mégis csak emezé az elsőbbség. A szülők ápolják, erősítik gyermekeik szégyenérzetét, de mindenekfölött gondozzák és fejlesztik az igazság és az erkölcsi szeretetet. A szégyen erkölcsi érték nélkül merő külsőséggé, hippokritasággá aljasul, mázzá változik, mely a belső romlottságot is képes eltakarni.

Ha a szülők szeretettel, igaz érzülettel viseltetnek övéikkel szemben, akkor a gyermekek közt is kifejlődik a kölcsönös ragaszkodás és ismeretlen lesz előttiük az irigykedés és az árulkodás. Nagy hiba, ha a gyermekek között különbséget tesznek a szülők az által, hogy egyiket több előnyben, több szeretetben részesítik, mint a másikat; nagy hiba, ha egyikkel szemben elnézést gyakorolnak, míg a másiknak minden kis félrelépése rovásra van jegyezve. Így fejlődik ki a családban a testvéreknél az egyenlenség, árulkodás, kétszínűsködés s olykor épen az ellenségeskedés; így jut fölszínre már jó korán az emberi indulatok és szenvedélyek salakja elzárván a nehezebb érzelmek és vágyak kifejlődését. Az elkönyeztetett gyermek rendszeren önzővé, a mellőzött meg irigygyé fejlődik; amaz a szülők bizalmával lépten-nyomon visszaél és minél több előny birtokába igyekszik jutni; emennek pedig igazságérzetét maradványa a szülői mellőzés és őszinteséglést a gyűlölködés teszi fokonként tönkre.

Nagy kincs adnának a szülők örökök gyermekeiknek, ha azoknál az őszinteséget saját jó példákkal, tetteikkel, oktatásaikkal erősítenék, fejlesztgetni igyekeznének. A hiba őszinte bevallása az első lépés a javulás útján; de hogy a gyermekek ezt tegyék vagy tehessék, ahhoz a kölcsönös bizalom és ragaszkodás oly elkerülhetetlenül szükséges, miként a növény fejlődéséhez a melegség és az éltető napsugár. Ne csak azt kívánjuk meg, hogy gyermekeink önkényt valják be hibáikat minékünk, hanem ha mi magunk tévedtünk, mi se késsünk beismerni a hibát. És ha gondoljuk, hogy a gyermek testvérei vagy az idegenek előtt szégyenből nem hajlandó az őszinte vallomásra, vonuljunk vele félre, maradjunk magunkra: akkor bizonyára nem késik a nyílt vallomással s önérzete csorba nélkül fog maradni.

A hiba nyílt bevallása azonban még nem elég. Szükséges e mellett, hogy a gyermeket olyan motívumokkal lássuk el, a melyek őt a hazugság ismétlésétől vissza fogják tartani. Ezek a motívumok természetesen csak erkölcsiek lehetnek. Az igazmondást mint követendő erényt, a hazugságot mint aljas bünt kell a gyermek öntudatába juttatnunk; fel kell ébresztenünk ő benne annak az ismeretét, hogy ő erkölcsi egyén s mint ilyen, igen sokkal tartozik önmagának, önérzetének. Ha sikerül kifejlesztünk ezt a nemes öntudatot, abban bizonyára legbiztosabb ellenszenvét fogja a hazugság találni s a gyermek büszkeségét fogja

érezni ama meggyőződésben, hogy őt mások is igaz szívűnek, egyenes-lelkűnek tartják.

A nevelésnek sietnie kell, hogy emez üdvös önértzet a növendék-lelkében minél előbb kialakuljon; az értelem fejlődésével rá kell vezetni a növendéket arra a tudatra, hogy az igazat tiszteletben tartva saját maga értékét, becsületét is előmozdítja. Ne késsünk, a hol csak lehet, az erkölcsi tudat becsét, mint legfőbb kincset állítani a növendék szeme elé; erre hivatkozzunk szünet nélkül, erre vonatkoztassunk minden ténnyt, ha azt akarjuk, hogy a növendék önmagát is becsülje akkor, mikor az igazat tiszteletben tartja. Természetes, hogy az öntudat fejlődésével ezen önértzetnek is mind több táplálék adandó.

Ha azt tapasztaljuk, hogy a gyermek újabb tényei az igazhiszeműséget nem zárják ki, részesítsük őt mind nagyobb és nagyobb bizalomban; ha pedig a javulás helyett visszaesést látunk, akkor a bizalom mértékét le kell szállítanunk. Érezni fogja e változást a gyermek nemsokára s ha szíve egyébként nincsen elromolva, igyekezni fog magát bizalmunkra megint érdemessé tenni. Komolyabb büntetést csak akkor használjunk, mikor a hazugságnál a szándékosság nagyobb foka mutatkozik, máskor elégedjünk meg a dorgálással vagy a tettek természetes következményeinek büntetés alakjában való alkalmazásával. Ha tapasztalni fogja a gyermek, hogy bizalmunk iránta megingott s ha látni, kénytelen, hogy testvérei eme bizalom osztatlan birtokában vannak, elkövet ő is mindent, hogy azt, a mit könnyelműen eljátszott, megint visszaszerezhesse.

Az iskolai élet ép úgy előmozdithatja a gyermek igazságszeretetét, mint hazugsági hajlamait. A források itt is többnyire ugyanazok, a melyeket a családi életben feltalálhatunk. Itt is táplálékot találhat az önértzet, a szavahihetőségben nyilatkozó nemes becsvágy, a jóindulat, a mások iránti önzetlen szívesség, őszinteség és a kölcsönös bizalom; sőt ezen tulajdonságok közül egyesek még fokozottabb mértékben érvényesülhetnek itt, mint a családi élet zárt körében. Azonban viszont a tanuló-társak között elég alkalom nyílik az önzésre, az előnyhajhászásra, irigykedésre, a könnyelműsége s a kötelességmulasztás elpalástolására, és igazában csak az iskolai élet nyújt kedvezőbb alkalmat a pajtáskodásból folyó hazugság kifejlődésére. Való ugyan, hogy olykor a testvérek között is fordulnak elő esetek, mikor a közös érdektől indítva eltagadják az igazat, azonban mégis emezeknél ritkábban találkozunk olyan szorosabb érdek szolidaritással, a mely őket a szülőkkel szemben céljaik kivételére és a helytelen tények titokban tartására egyesíthetné. Egészen másképp van az eset az iskolában. Itt egyenlő koru, hasonló gondolkodású növendékek vannak együtt, a kiket egy-két kolompónak nem nehéz a közös titkolt érdekek részére megnyerni, avagy épen kényszerítő eszközökkel hallgatásra, tettetésre bírni.

A hol a pajtáskodásból eredő hazudozás vagy elhallgatás lábra kapott ott bizonyára nemesak a növendékeket hibásak, hanem maga a tanító is. Hibás a tanító, mert nem igyekezett igazságos bánásmódjával, jóindulatú fegyelmezési eljárásával a tanulók bizalmát, őszinteségét megnyerni, vagy pedig nem volt eléggé éber, hogy a növendékek nagy tömegére káros befolyást gyakorló egy-két tanulót észrevegye és ellenőrizze. A

hol megvan a kellő felvigyázat és az igazságos, szigorú, de jóindulatú bánásmód, ott a tanulók összebeszélése vajmi ritkán fordul elő; de igenis előfordul akkor, mikor a tanító drakói eszközökkel akar célt érni, vagy pedig a mikor annyira gyenge, hogy ne mondjam: tehetetlen hogy a gyermekek merő tréfából kifognak rajta; s holmi diákcsínyek elkövetésében gyakorolják magukat, biztos tudatában annak, hogy a hibát a tanító úgy sem fogja észrevenni vagy kitudni. A vallatások rendszerint mindkét esetben fiaszkóval végződnek; senki sem hajlandó a hibát elismerni, mert közös szolidaritás uralg a tanulók között. A társak érdeke az összesség érdeke; a bajban levő társakon segíteni kell, habár az igazszólás rovására is. Mindnyájan meg vannak nyerve annak a nézetnek, hogy az ember nem hagyhatja cserben barátjait. És jaj annak, a ki a többséggel tartani nem hajlandó; ez ki van téve a társak csufolódásának, üldözésének. Árulónak tartják és kirekesztik a maguk társaságából s megvetik, mint a legutolsó bűnöst.

Mindenesetre óhajtható, hogy a tanulók között az összetartozandóság érzete s az egészséges közszellem kifejlődjék, de sohasem a jóhiszeműség rovására.. Mert a közérzés bárhol is csak akkor mondható egészségesnek, ha morális feltételeken alapszik. És a hol az eltitkolás, a komplot-csinálás a főcél, ott bizonyára hasztalan keresgéljük a morális érdekeket, hanem helyettük önzésre, könnyelműségre, az igazság kijátszására irányuló törekvésekre fogunk mindig bukkani.

A tanító mozdítsa elő az erkölcsi érdekeken nyugvó közérzés kialakulását; keltse föl minden növendékben azt a tudatot, hogy a közérdeket igazán szolgálni csak akkor lehet, ha saját önzését ki-ki elnyomva az általános jó előmozdítása céljából önuralmat s áldozatkészséget fejt ki. Föl kell ébreszteni a tanulóknál azt az emberi nemes önérzetet, a melynek birtokában midőn a társaság jogait tisztelni s annak erkölcsi céljait megvalósítani igyekeznek, egyúttal saját egyéniségüknek is tiszteletet s közbecsülést szereznek meg.

Nyíltság, őszinteség jellemezze az iskolai nevelést. Ez legyen itt is az az iránytű, a mely az emberi cselekedetek útjait megszabja. Az árulások, besugások megmételyezik az iskolákat s nagy jellemgyöngéséget árul el az olyan tanító, a ki az ilyeneket megtűri. Szokják hozzá minden tanuló, hogy ha sérelme van, azt nyíltan, őszintén adja elő; de aztán kapjon is igazságos ítéletet, mert máskülönben megint az a tanító részrehajlatlanságába vetett bizalma s jövőre önmaga fog elégtételt keresni.

A kisebb növendékeknél, a kikben az erkölcsi önérzet még kevésbé van kialakulva, gyakran találkozunk olyanokkal, a kik az árulókodásban kedvüket lelik. A nevelő kényszerítse az ilyeneket, hogy a panaszt a többiek előtt tegyék meg és egyúttal figyelmeztesse őket, hogy jövőre mindig hasonlóképp cselekedjenek. De ha helytelen volt a panasz, a panasztevőt meg kell dorgálni és ha épen azért vádolt, hogy a hibát másra háritsa, szigorúbb büntetésben kell őt részesíteni. Ily módon hozzá szoknak a tanulók az őszinteséghez s ily módon le is szoknak az alap-talan árulókodástól és panasztevésről.

Az iskolai nevelés szempontjából nagyon szükséges, hogy a tanító műve: dék it hajl maik, érzi etik ; or go . eadsm edj k t maced ne, y k-

ként kiismerje. Természetes dolog, hogy ehhez kellő lélektani tájékozottság és éles szem szükséges. És ha a tanító a gyermekek egyéniségét tanulmányozgatja, bizonyára találni fog köztük nemcsak eleven vérűeket és lassukat, fürgéket és lomhákat, hanem találni fog nyílt és zárkozott, bizalmas és bizalmatlan, barátságos és félrevonuló természetűeket, találni fog merész és félénk, jószívű és magának való lelkületűeket. És rá fog jönni arra a kétségtelen eredményre, hogy a szándékos tettetésre, alattomosagra és az érdekből folyó hazudozásra legkivált a zárkozott, tunya, önző természetű gyermekek szoktak hajlammal bírni, holott az elevenebbek, barátságosabbak inkább könnyelműségből, szelességből, barátjaik iránti vonzalomból s ritkábban önző érdekekből folyamodnak ehhez. Ezen utóbbiak hibájukat hamarabb szokták bevallani s könnyebben is téríthetők a jó útra; ha bizalmunkat megnyerték, ha túlszigorral, indokolatlan fenyegetésekkel el nem riasztottuk magunktól, szívéük nyílt tükörré válik, a melyben érzületük, gondolkodás-menetük tisztán látható. Sokkal nehezebben boldogulhatunk a zárkozott természetűekkel; ezeknek lelkületük oly annyira erősen körül van sáncolva, hogy ostrommal, kényszerítés-el nehezen juthatunk hozzájuk. Hibájukat, a mennyire lehet, igyekeznek elrejtteni s ha fenyegetjük őket, az ellenállás még inkább fokozódik ő bennük.

Az ilyen gyermekekkel meg kell kedveltetni a társaságot, pajtások, játszótársak közé kell vinni őket s bizalmukat nem erőszakkal, hanem szép módjával kell fokról-fokra megszerezni, ha azt akarjuk, hogy nyiltabbak, őszintébbek legyenek.

Gyakran hazudnak a gyermekek az iskolában a kötelességmulasztás elleplezése okából és ritkábban nyereségvágyból vagy oly szándékból, hogy a hibát másra láriítsak. Az első esetben az elhanyagolt munkát mindenestre helyre kell pótolniok, mert a kötelességmulasztóra a munka megtétele a legtöbb esetben elég büntetés, elég motívum, hogy jövőre szorgalmasabb legyen. Másképp áll az eset, ha a gyermek nyereségvágyból, avagy ha hibájának másra háritása végett folyamodik a hazugsághoz. Ez már erkölcsi romlottságra mutat s ennek a többnyire átöröklés folytán előálló hajlamnak leküzdésében gyakran minden nevelési eszközünk cserben hagy bennünket. A gyermekek közt azonban, a mint fent említők, aránylag ritkán fordul elő ez a baj.

A hazugságnak pusztán gyanúra való föltételezése ép oly nevelői hiba, mint annak figyelembe nem vétele. Elegen vannak, a kik úgy szeretnének az igazság nyomára jönni, hogy mindjárt a vallatás elején így szólnak a gyermekhez: Tudom, hogy te voltál a hibás, ne tagadd! És ha mégis nem a gyanusított növendék volt a hibás, akkor a tanító hazudolja meg önmagát. Alapos ok nélkül gyanusítani még a gyermeket sem szabad, tisztelni kell a fejlődni induló önérzetét. Ide is rá illik Juvenal szép mondása: *maxima debetur puero reverentia. De viszont a hol a tény nyilvánvaló, ott a szeméthyunyás, vagy az ígért büntetés elmulasztása egy jelentőségűnek mondható az ilyen biztatással: Tedd csak máskor is, úgy sem ér megtorlás! És a gyermek nem fog rest lenni, hogy máskor is a hazugság fegyverzetét öltse magára.*

Egyáltalában nem szabad ígérniük semmi olyat: sem jutalmat, sem büntetést, a melyet meg nem tarthatunk (vagy meg nem tartunk), mert

máskülönben saját példánkkal mutatunk utat a rosszhiszeműségre. Már pedig jóhiszeműség nélkül hasztalan akarunk a gyermekekre javító hatást gyakorolni.

Nagy-Gyűléseink.

Augusztus hó közepén tartott nagy-gyűléseink még a keresztyénység 9 százados nagy emlékűnepe mellett felénk tudta fordítani a közfigyelmet.

Négy nagy országos egyesületünk gyűlésezett ez alkalommal: az egész hazai tanítószágot egyesítő *Országos Bizottság*, az *Eötvös-alap* orsz. tanítói egyesület, a *Róm. kath. tanítók* Országos Bizottsága s az *Ev. ref. Tanítók Orsz. Egyesülete*.

Az Orsz. Bizottság és katolikusok gyűlése méltatta az alkalom nagy jelentőségét, ünnepelte a keresztyénység jubileumát, a reformatusoknál egy szó sem esik ez eseményből, az Eötvös-alap emberbaráti nemes céljait valósítja.

Az Eötvös-alap gyűléseiről a jövő héten adunk számot, a többiről itt következnek tudósításaink.

I.

Az Országos Bizottság gyűlése.

Az Országos Bizottság tartotta meg e hó 16-odikán évi közgyűlését és méltó módon ünnepelte a magyar keresztyénység és a királyság 9 százados fennállását. Az ország minden részéből egybesereglett tanítószágot teljesen megtöltötte az Akadémia üléstermékét. A minisztert *Neményi Imre* osztálytanácsos képviselte.

A gyűlés két részből állt: ünnepi részből és a rendes évi közgyűlésből. Az ünnepi részt a himnusz nyitotta meg, melyet a tanítószágot lelkesedéssel énekelt.

A himnusz magasztos hangjai után *Lakits Vendel* elnök magas és szép megnyitója következett. Csak röviden érintette az ünnepi gyűlés jelentőségét, miután annak méltatása az ünnepi szónok tiszte. Indítványt terjeszt elő, hogy szeretett királyunkat 70-edik születésnapja alkalmából táviratilag üdvözlje a Bizottság. A titkár zugó eljenzés között vitte el az üdvözlő táviratot. Majd a miniszter képviselőjét üdvözlö a Bizottság nevében.

Neményi Imre miniszteri osztálytanácsos mindvégig magas színvonalon maradt válaszában kijelenti, hogy nemcsak szívesen de büszke örömmel jött el erre a gyűlésre. Beszéde folyamán kifejti, hogy nem a tatárjárás és törökudulás kiállása volt a nemzeti lét tűzpróbája, hanem most a szellem fegyvereivel, a cultura harcát viva kell ezt a tűzpróbát kiállanunk. Azoknak, kik ennek a harcznak jelentékeny részét megvívják, a nemzetet a tűzpróbán átvezetik, hozza a miniszter üdvözle-

tét. — A nagyhatású beszéd, melyet szünni nem akaró éljenzés és taps kísért, nagyban hozzájárult az ünnep fényének emeléséhez. A miniszter képviselője után *Ujváry* Béla mondta el ünnepi beszédét.

A gyönyörűen megfogalmazott és a lelkesedés s a beszédben foglalt eszmékbevetett erős hitnek meggyőződéssel előadott ünnepi beszéd melyben *Ujváry* végig tekint nemzeti történelmünk korszakos eseményein, méltó volt a nap jelentőségéhez. Hatása alatt *Péterfy* Sándor emelkedett szólásra s indítványozza, hogy a Bizottság bizza meg az elnököt, miszerint intézkedjék, hogy a mai ünnepi gyűlésről az ország minden tanítója teljes tudomást szerezhessen. Ezt az indítványt a bizottság egyhangú lelkesedéssel elfogadta. Tehát az összes ünnepi beszédek alkalmas módon közzé fognak tétetni.

A szózat éneklése zárta be az ülés ünnepi részét. Szünet után *Lakits* V. elnök a gyűlést újból megnyitva, először is *Hajós* Mihály titkári jelentését vették tudomásul. A jelentés a Tanítók Háza létesítését örömmel üdvözlö. Felsorolja, hogy az Országos tanítói Bizottság az osztott népiskolák tantervével, a nyugdíjtörvény revíziójával, az évről évre vizsgálatok, az iskolaszéki intézmény, az egyesületi élet fejlesztése és a báró *Wodianer* Albert 50 ezer koronás ösztöndíj ügyével foglalkozott. A bizottságnak száz egylet 16.583 taggal a tagja.

Majd a tanítói nyugdíjtörvény revíziójára vonatkozó javaslat tárgyalása került sorra. Az országos bizottság egy ötös bizottságot küldött ki az ügy tanulmányozására. A bizottság *Ember* Jánost bízta meg az előadói tiszttel, ki munkáját a nyugdíj intézetre vonatkozó összes miniszteri jelentések áttanulmányozása alapján készítette. Ennek alapján terjesztette elő az ötös bizottság és az igazgató-tanács által behatóan megvitatott javaslatot az Országos Bizottság elé. A javaslatoknál figyelemmel volt a tanítóság kívánalmaira, de arra is, hogy tulajdonított igények az alapot ne veszélyeztessék. A javaslat, melynek vitalsabb pontjait kellőképpen megvilágította az előadó, a következő:

1. A nyugdíjra jogosítottak közé felveendők: a) azok az okl. tanítók, a kik csupán hitoktatással, esetleg egyházi énektanítással is foglalkoznak; b) a tanítói álláson működő okleveles óvónők.

2. A nyugdíjintézetbe lépés kötelező. A felvétel a kir. tanfelügyelő útján hivatalból történik. Az esetleges késedelem a jogosultra vagy családjára nézve semmi hátránnyal sem járhat.

Azon tanítóknak, kik késedelmes jelentkezésük miatt a jelentkezésük előtti szolgálati éveiket elvesztették, elvesztett szolgálati évek számittassanak be pótlólag, ha ezt az új nyugdíjtörvény életbeléptétől egy éven belül kérelmezik. Az ilyenek az elvesztett éveikre kétszeres évi járulékot fizessenek.

3. Nyugdíjra jogosultak az intézetnek azon tagjai, a kik nyilvános népoktatási intézetekben

a) 5 beszámítható éven át szolgáltak és teljesen munkaképtelenné váltak;

b) a kik 10 évet,

c) a kik 35 évet szolgáltak.

Első esetben a biztosított nyugdíjösszeg 40% -a, a második esetben 50% -a, 10 évi szolgálaton felül minden évi szolgálat 2 - $\frac{2}{10}$ -kal

emeli a nyugdíjat. A harmadik esetben, tekintet nélkül korára, a biztosított teljes összeggel vonulhat nyugalmába a tanító.

A nyugdíjazás a b) alatt felhozott esetben ideiglenes is lehet.

Az a tanító, a ki családot nem alapított, indokolt esetekben a családot megillető nyugdíjjogosultságot az általa fenntartottakra ruházhatja. — Az elhalt tanító után, kinek nincsenek hátramaradottjai, az illető község kapja a tanító három havi fizetésével felérő temetési járulékot.

4. A szolgálati évek az összes igényjogosultakra nézve az oklevél birtokában megkezdett szolgálattól számítatnak, tekintet nélkül az illetők korára.

5. A szolgálat indokolt félbeszakításának tekintendő, ha az igényjogosult tanulmány miatt szakítja meg szolgálatát.

6. A nyugdíj összegének megállapításánál vétessék számba a szolgálatnak minden napja.

7. A nyugdíjigény megállapításánál számbaveendő az összes állandó jellegű tanítói járandóságok. A kántor-tanítók részére új díjlevelek állitassanak ki, melyekben a tanítói és kántori járandóságok tisztán elkülöníttessenek.

A hitoktatást teljesítő kántortanítók részére hitoktatói járandóság veendő fel, mely a nyugdíjigény megállapításánál számba veendő.

A 400 frtot el nem érő tisztán tanítói fizetés, tekintet nélkül a kántori jövedelemre, az 1893. évi XXVI. törvényczikk alapján egészítessék ki 400 frtra. — Az állandó jellegű ismétlődő tanítás díja vétessék számba. A földjövedelem megváltási vagy haszonbéri összege vétessék a díjlevélbe.

8. Az igényjogosult felesége és gyermekei a férj 5 évi beszámítható szolgálata után rendes nyugdíjat, illetőleg nevelési járulékot élveznek.

Az özvegy :

a) férje halála napjától számított fél éven át a férj összes javadalmának birtokában marad, azonfelül a haláleset alkalmával három havi javadalommal felérő temetési járulékot kap ;

b) nyugdíja a férj beszámítható összes javadalmának 50%-a.

9. Nevelési járulékból a fiúgyermek 20, a leány 18 éves koráig részesül. A tanulmányaikat folytató gyermekek, ha előrehaladásukat igazolják, 24 éves korukig maradhatnak nevelési járulékaik birtokában. A vagyontalan és keresetképtelen nyomorék árvák a neveltetési pótlékokat életfogytiglan élvezik.

10. A félárvák az anyát megillető nyugdíjnak $\frac{1}{6}$ át kapják nevelési járulékul, tekintet nélkül a gyermekek számára.

11. A teljesen szülőtlen árvák árvaházakban, vagy e helyett egészségi és nevelési tekintetben alkalmas családoknál neveltetnek, ez utóbbi esetben az anyát megilletendett nyugdíjnak 50%-át kapják nevelési járulékul.

12. Az 50%-os hozzájárulás 25% ra szállítatik le.

13. A 2%-os évi járulékul ellenben felemeltetik 3 százalékra.

A 3-ik százalékból eredő jövedelem az első három évben a Tanítók Háza I. Ferencz József-alapja és a megyei általános tanítóegyesü-

letek által fentartott internátusok segítségére, a 4—6-ik évben pedig betegsegélyző alap alkotására és azok nyugdíjának pótlására, kik már az 1870-ik év előtt szolgálatban voltak, fordíttatik.

14. Az állami hozzájárulás felemeltetik 600 ezer koronára.

15. A 30 filléres járulékok fentartatnak. Az általányszámítás rendszer általánossá tétetik és kötelezővé lesz.

16. Ezen kívül az eddigi törvényekben és kormány-rendeletekben az alap javára biztosított jövedelmek és jogok továbbra is fentartatnak.

17. Az alap kezelési költségeit az állam viseli.

18. Évenként — 10 éven át — százezer korona fordíttatik az alap jövedelméből az intézetbe tulkorúság miatt fel nem vett, vagy 5 évi szolgálat előtt elhalt tanítók özvegyeinek és árváinak segélyezésére. Tíz év után az egész összeg az utóbbira fordítandó.

19. A kezelő bizottságban a tanítószék képviseltetik: 1 kisdédvó, 1 elemi, 1 polgári iskolai tanító, ezenkívül az országos bizottság által időről időre választott jogtanácsos által.

20. A saját nyugdíjintézetet fentartó iskolafentartók a tanítói nyugdíjtörvényben biztosított összes előnyöket egy év leforgása alatt kötelesek nyugdíjintézetük tagjainak biztosítani.

21. Az országos tanítói nyugdíjintézet a vallás- és közoktatási miniszter felügyelete alatt ugyan, de önálló külön szervezetet nyerjen.

A javaslat legtöbb pontját csaknem vita nélkül elfogadták. A javaslatához hozzászóltak: *Gabel* Jakab, *Bursus* Ernő, *Szabó* István, *Gockler* Lajos, *Sárkány* Gábor, *Szalóky* Dániel, *Vass* Mátyás, *Kozma* László, *Pazár* István, *Bátory* József, *Józsa* Dániel, *Fürst* János, *Péterfy* Sándor, *Orsovszky* Gyula, *Simon* Károly, *Lévay* Imre.

Élénkebb vitára szolgáltatott okot a szolgálati idő megállapítása. Igen sokan amellet voltak, hogy az 30 évben állapíttassék meg; a bizottság többsége azonban az előadói javaslat 35 éves mellett döntött.

Szintén élénk eszmecsere kellett a kántori javadalomnak beszámítása. Az előadói javaslat ettől eltekint, de kívánja, hogy a tisztán tanítói javadalom 800 koronában állapíttassék meg.

A kántori járandóságot beszámítani akarók a gyűlésen tulsúlyban voltak, de álláspontjuk azonban nem jutott teljesen érvényre amennyiben a bizottság *Simon* Károly közvetítő indítványát fogadta el, mely szerint a kántortanítóknak kántori járandóságaik csak abban az esetben számíttatnak be, ha tanítói és kántori összes járandóságuk nem haladja meg az 1200 koronát.

Somlyai Józsefnek azon javaslatához, hogy a 70 év előtti, be nem számíthatott évekre az 1%-kal felemelt járulékból fedezet nyujtassék, szintén elfogadtatott, valamint *Gockler*nek az az indítványa, hogy 10 év után új math. mérleg készíttessék.

A Bizottság az igazgatótanácsot bizta meg, hogy a további eljárásra vonatkozólag mindenben intézkedjék.

Ennek az egy kérdésnek a tárgyalása teljesen elfogyasztotta az időt. Az *évváró vizsgálatokra* vonatkozó javaslat tárgyalását a következő gyűlés napjára kellett áttenni.

A tiszti kart egyhangulag újból megválasztották. A választás eredménye a következő:

Tiszteletbeli tag: *Péterfy* Sándor. Az igazgató tanács elnöke: *Lakics* Vencel székes fővárosi igazgató tanító. Alelnökei: *Somlyay* József székes fővárosi igazgató-tanító, dr. *Gööz* József székes fővárosi polg. isk. igazg., *Schneider* István igazgató-tanító (Pécs), *Vass* Mátyás igazgató-tanító (Szeged). Titkára: *Hajós* Mihály székes fővárosi tanító. Jegyzők: *Bárány* Zsigmond székes fővárosi tanító, *Józsa* Dániel áll. isk. tanító (Ujpest), *Pál* Albert székes fővárosi tanító, *Sófalvi* György igazgató-tanító (Arad), *Sziklay* P. Gyula kir. s. tanfelügyelő (Nagybecskerek). Pénztáros: *Kurz* Samuel budapest ág. ev. tanító. Ellenőr: *Schön* József székes fővárosi igazgató-tanító. Levéltáros: *Koncsek* Lajos székes fővárosi vez. tan.

B) Igazgató tanács. I. Rendes tagok. a) *Budapestről*: *Almási* János elemi isk. igazg.-tan., *Böngérfy* János polg. isk. tan., *Bursics* Ernő elemi isk. tan., *Dorogsághy* Denesné el. isk. tan., *Ember* János kir. s. tanfelügyelő, *Ember* Karoly kath. tanítóképző int. tan., *Groó* Vilmos kir. tan., tanfelügyelő, *György* Aladár, a statiszt. hiv. beltagja, *Józsa* Mihály kir. s. tanfelügyelő, *Kapy* Rezső elemi isk. tan., *Léde-
rer* Ábrahám nyug. izr. tanítóképző int. tan., *Magyar* József szeretet-
házi igazgató, *Móra* István polg. iskolai tan., *Nagy* László tképző int. igazg. *Peres* Sándor óvóképző int. igazg., *Sajó* Sándor elemi isk. tan., *Sretvizer* Lajos elemi isk. igazg.-tan., *Szöke* István el. isk. igazg.-tan., *Ujváry* Béla kir. tan., szerkesztő, *Trájtler* Károly el. isk. igazg., *Verédy* Károly kir. tan., tanfelügyelő, b) *Vidékről*: *Csulak* Lajos elemi isk. tanító Segesvár, *Dobó* Adolf, elemi isk. igazgató Igló, *Gábel* Jakab elemi isk. igazgató Nagyvárad, *Láng* Mihály tképző igazgató Eperjes, *Molnár* Ferencz elemi isk. igazgató Bezdán, *Pallós* Albert polgári iskolai igazgató Kolozsvár, *Pásthy* Károly polgári iskolai igazgató Kecskén ét, *Péter* József kath. elemi iskolai igazgató Vágsellye, *Sárkány* Gábor elemi iskolai igazgató Munkács, *Schenk* Jakab polg. iskolai igazgató Fehértemplom, *Solyom* János polgári iskolai tan. Kolozsvár, *Sudv* K. János elemi iskolai igazgató Kassa, *Szentgyörgyi* Lajos elemi iskolai tan. Ujpest, *Szirbek* József elemi iskolai igazgató Székesfehérvár, *Ujlaky* Géza elemi iskolai tanító Győr. II. Póttagok: *Alszeghy* János polgári iskolai tan. Nagyszombat, *Bocsek* György elemi iskolai igazgató Trencsén, *Cserhalmi* Ferencz elemi iskolai tanító Budapest, *Gerley* Széver elemi iskolai tanító Budapest, *Gockler* Lajos elemi iskolai tanító Nagybecskerek, *Gorzó* Dénés elemi iskola, igazgató Budapest, *Járossy* Endre elemi iskolai tanító Rozsnyó, *Kropácsy* István elemi iskolai igazgató Szakolecza, *Kulik* Márton elemi iskolai tanító Miskolcz, *Szabó* Dezső elemi iskolai tanító Budapest, *Száva* János elemi iskolai tanító Budapest, *Vajna* Károly elemi iskolai tanító Kézdi-Vásárhely.

Az alapszabályok 35. §-a szerint az igazgató-tanácsnak ezeken kívül rendes tagja az országos jellegű tagegyesületek egy-egy kiküldötte. Ezek a következők: *Halász* Sarolta, óvó, Budapest (Kisednevelők Orsz. Egyes.), *Kornfeld* Gyula hitoktató, Budapest (Izr. Tan. Orsz. Egyes.), dr. *Kovács* János tképző tan., Budapest (Tanítóképző Tan. Orsz. Egyes.), *Kozma* László árvaházi ig., Debreczen (Áll. Tan. Orsz. Egyes.), *Moussong* Géza elemi isk. tan. Budapest (Magy. Tan. Turista

Egyes.), *Smidt* Albin elemi isk. igazg. Budapest (Eötvös-alap), *Sinka* Lajos, elemi isk. igazgató, Krassó (Ref. Tan. Orsz. Egyes.)

Kozma László meleg hangon előadott indítványára *Péterfy* Sándort a bizottság első tiszteletbeli tagjává választották.

Az Állami Tanítók Országos Egyesületének indítványát, hogy a rajz és kézimunka tanításnál magyar minták használtassanak; valamint a Szepesmegyei Tanító egyesület indítványát, hogy azoknak a tanítóknak kiknek fizetésük az 100 koronát meghaladja fizetésüknek 10% adassék korpótlékul, az ig. tanácshoz tették át.

A gyűlés után az „István Főherceg” szállóban *Ujvári* tiszteletére diszebéd volt, melyen *Lakits* Vendel, *Péterfy* Sándor, *Gőőz* József, *Eötvös* Károly Lajos, *Ujváry* Béla, *Simon* Károly, *Ember* Károly, *Böngérfy* János, *Bursics* Ernő és mások mondtak felköszöntőket.

Ludi magister.

II.

Katholikus tanítók ünnepi kongresszusa.

A Magyar katolikus tanítótság ma második országos kongresszusát tartotta a fővárosban és ünnepies összejövetelével megnyitotta a kilenczszázados magyar kereszténység emlékjubileumát.

A második országos kongresszusukra egybegyűlt magyar katolikus-tanítók aug. 14-én délelőtt 9 óra előtt az egyetemi templom előtt gyűlekeztek, hogy diszgyűlésök előtt ünnepi Te Deum-ot és szent misét hallgassanak. A szent misét, valamint a hálaadó istentiszteletet is *Hornig* Károly báró veszprémi püspök tartotta a szent egyetemi templom egészen megtelt a fényes szertartás alatt a kongresszus tagjaival. Tíz óra előtt véget ért az istentisztelet és a tanítók az Egyetem-térről a vendéglátó Szent-István-Társulat Szentkirályi-utczai palotájába vonultak.

A mieink közül az Orsz. Bizottság képviselőitelen ott voltak a nagy gyűlésen: *Péterffy* Sándor, *Lakits* Vendel, *Ujváry* Béla, *Somlyay* József, *Ember* János, *Hajós* Mihály.

Hornig Károly püspökTartalmas megnyitó beszédben a tanítás vallásos voltát, a pap éstanító jó viszonyát hangoztatta.

A kath. tanító — így szólt a többek között a püspök — egyszerü, de egy-zerüségben is nemes-eszközökkel akarja ezt a célt elérni.

Nem akar ő „szerepet játszani”; nem akar előtérbe tolakodó tényező lenni, akár állítólagos vezér, akár eszköz a politikai téren; nem; — jól felismert életcélja pályája első felében az, hogy mint fiatal kezdő a képezde elméleteit kamatoztatni iparkodjék a gyakran más színben mutakozó gyakorlat terén, amiért is egyelőre osztályrésze a folytonos továbbtanulás s ami ennek elengedhetetlen előfevétele: csendes, nyugodt, minden tekintetben rendezett, erkölcsös életmód. Ekként készül, halad, tökélyesedik a fiatal s amint e már így van e világon: mulván az évek, egyszerre csak azon veszi észre magát, hogy elkészült — férfiuvá, kire Anyaszentegyháza s polgáltársai bizalma nagyobb, fontosabb hatáskört biz, melyen belül mint az élet iskolá-

jában is teljesen kiképzett tanfériu a kicsinyeknek szerető atyja, míg a felnőtteknek mint jó katolikus, derék honpolgár, tisztas családapa például kell, hogy szolgáljon; — de akkor legyen csendes, nyugodt kedves otthona (Felkiáltások; Ugy van! Ugy van! — biztos, állandó, *ne egyesek szeszélyétől, mások oktalanságától függő állásas s o'y* anyagi helyzete, mely lehetővé teszi neki családját tisztességesen fenntarthatni, gyermekeit a haza számára felnevelhetni s végre legyen meg neki az a biztosítása is, hogy elaggott napjaiban, élte alkonyán, gondoskodva leszen róla. (Zajos helyeslés és tetszés.)

Az elnöki beszéd után táviratilag üdvözölte a királyt, a pápát és hercegprímást. Az után *Szokolý* István alkalmi költeményt szavalt. Majd elénekelték a pápai himnuszt. Azután *Ember* Károly tartott felolvasást. Akath. népoktatást 9 százados történetét vázolta szépen megirt s lelkesedéssel előadott dolgozatában, melynek záradékául a *Szent-Gellért iskola-egyesület* megalkotására hívta fel a kongressust. Indítványa közhelyessel fogadtatott.

A kongresszus *Dreiszigler* Ferencz előadása alapján a katolikus tanítóképzők tanképesítő jogáról a következő határozatot hozta:

1. A katolikus tanítóképzőknek tanítóképesítő joga az állam ellenőrző jogának elismerése mellett teljes épségben főtartassék s mindenemű törekvést, mely e jog elkobzásának irányul, elítélt és jogtalan erőszaknak tart. Az állami preparandiáknál a vallás-erkölcsi irányzat ellenőrzésére az egyház jogát elismerék.

Számborovszky Rezső-nagyváradai tanító nagy tetszés közben a katolikus tanítók nyugdíjügyének számos sérelmeiről tartott előadást. Az előadó a nyugdíjtörvényt különösen azon pontjainak módosítását tartja kívánatosnak, melyek a szolgálati idő kezdetére és tartamára, a nyugdíjösszegnek megállapítására, a tárukek inennyiségére, az özvegyek és árvák segély- és gyámpénzének megállapítására s az alap kezelésére, illetőleg a nyugdíjgyek elintézésére vonatkoznak, melyeket a gyűlés elfogadott.

A beérkezett indítványok során *Dreiszigler* Ferencz ismertette ugyan csak *Számborovszky* Rezsőét a katolikus tanítók és hitoktatók vasuti kedvezményeiről. A kongresszus egyhangulag hozott határozata értelmében kérni fogják tanítóság valamint a hitoktatók számára ugyanazokat az utazási kedvezményeket, a melyeket az állami tanítók megkapnak.

A tanítóképző tanárok nyugdíjáról *Herchl* János kassai kir. kath. tanítóképzői igazgatónak kevetkező határozati javeslatát fogadták el.

Járuljon a kongresszus memorandummal a püspöki kar elé, hogy a katolikus tanítóképzés megmentése érdekében a tanítóképzőket fentartó egyházmegyék közül azok, melyek erről még nem gondoskodhattak, a nem állami tanárok nyugdíjintézetébe belépjenek, miáltal nemcsak tanáraik nyugdíj ellátása óhajtott módon s véglegesen rendezve lenne, de eddigi nyugdíjkötelezettségeik a biztosított nyugdíj összeg után a fentartó által viselendő 3 százalékos évi díj által az országos nyugdíjintézetre lennének átháríthatók.

A tisztviselő választás következett. Az egyházi elnökség nem esett választás alá, mert az országos tanító-bizottság egyházi elnökét a hercegprímás nevezi ki, de a többi tisztviselő mandátuma lejárt. A kong-

resszus Steinberger Ferencz kanonok, egyházi elnök ajánlatára újból megválasztotta világi elnöknek Ember Károlyt titkárnak, Dreisziger Ferencz, Waither Gyulát pénztárosnak és Purián dr.-t ellenőrnek. Változás csak az elnöki titkárság betöltésénél esett. Bodnar Gáspár lemondásával a gyűlés Számborovszky Rezsőt kiáltotta ki elnöki titkárnak. Az újból megválasztott tisztikar nevében Ember Károly mondott köszönetet.

Végül Steinberger Ferencz kanonok, a kongresszus egyházi elnöke mondotta el magas szárny-lásu berekesztő beszédét, melyet a kongresszus osztatlan figyelemmel hallgatott.

A tudomány (így szolt) teremthet külső jólétet, fényt; de hogy ez a jólét meg ne rontsa a jellemet, erényre van szükség, melyet egyedül a kereszténység ápol a szívekben. A tudomány, ha nem fog kezét a kereszténységgel, a népek nem megizmosodását munkálja, hanem tetetésüket készíti elő, mert a társadalmi bajok orvoslására nem a tudomány van hivatva, hanem a kereszténység. Az elvadult szenvedélyek, a vak fanatizmus gyilkoló szelei ellen nincs fegyver a tudomány kezében és tehetetlen velök szemben az állami hatalom (Zajos helyeslés). Egyetlen erő, mely a kereszténységben van meg. (Zajos taps és éljenzés.)

A nemzeteket meg nem menti a bukástól alkotmány-szeretetük sem, melyvel körülbástyázzák szabadságukat. A szabadság nem áll fönn sokáig hit nélkül (Felkiáltások: Ugy van! Ugy van!), melyet a kereszténység ápol az emberiségben. A szabadság csak erényes embernek való, mert különben untalan visszaélnek vele az emberek. Ezt az erényt hinti el és ápolja a kereszténység.

Soha sem lesz idő, amidőn a tudomány pótolni fogja a kereszténységet, bármily ragyogó fénybe öltözzék is a tudomány. A háborgó szívet a tudomány soha meg nem nyugtatja a tudnivágyó szívet a tudomány, ha megannyi felfedezést tesz is, soha ki nem elégíti, mert a kérdések, melyeket a szív intéz hozzá, a tudomány szféráján kívül esnek, mégis fontosabbak, mint a tudomány legszebb tételei. De a kereszténység ismeri az emberi szívet és gyöngéden bánik vele: mindketőt az Isten alkotta. A kereszténység őrzőangyala a hányatott szívnek s aki a kereszténységet akarná megingatni, annak előbb az emberi szívet kellene összetörnie. (Nagy tetszés.) Ami lelkesedés, vágy, remény van a lelkében: a kereszténység tökéletes kielégítést talál, s ami gyöngesség, fájdalom és csüggedés van benne: annak is megfelel ott bizonyos édes, csendes valami, ami jótékony enyhet ad. (Zajos tetszés.)

Minél merészebben törtet előre az emberiség a társadalmi reformok útján, annál nagyobb szüksége van a kereszténység óvó közbelépésére. Minden ábrándnak, minden eszmének a kereszténység felel meg: megvalósítható-e az ábránd, azt a kereszténység mondja meg s a tapasztalás a kereszténységnek fog igazat adni. A kereszténység isteni talizmán, mely a társadalmat, az államot, a hazát minden veszélyes ábrándtól és fordulatosságon bonyodalomtól megóvja. (Zajos helyeslés.) A kereszténység minden eszméje a haza boldogulására szolgál, leghatalmasabb előharczósa a közszabadságoknak s részen áll, hogy a köz hatalom zsarnoksággá ne fajuljon, mert a szabadságnak jogtalan elnyomása forradalmat hordoz méhében.

III.

Az ev. ref. tanítók orsz. közgyűlése.

A református tanítók folyó hó 13 án tartották közgyűlésüket Miskolczon. A gyűlés igen látogatott volt. Jelen volt a többek között *Kun Bertalan* ev. ref. püspök, mint diszelnök.

Kun Bertalan elfoglalván a diszelnői székét, üdvözölte az országos egyesületet. Fejtegette az összetartás és testvéri szeretet áldásait s kívánja, hogy a népnevelés virágtalan mezejét ez egyesület virágos kertté alakítsa át.

Sinka Lajos elnök megköszönte a lelkesítő beszédet, mely egész terjedelmében jkönyvbe vétetett.

Ritoók István terjedelmes bírálatot olvasott a pályamunkára, mely e kérdésre adott: „Az egységes tanterv hatása alkalmazásában.“ E kérdést *Konkoly Thege Béla* 100 korona jutalommal tűzte ki. Egyesület a díjat a mű hibái miatt nem adja ki, hanem fölkéri az adományozót, hogy más kérdést tűzzen ki, de olyat mely az egyesület céljaival jobban megegyezik.

Utána *Simon Károly* alelnök olvasta fel terjedelmes dolgozatát ily címmel: „Az ev. ref. tanítók kívánalmai.“ A kívánalmak ezek: Legyen a valláserkölcsi képzés helyesebb irányu. Legyen a tanítónak több joga s ez a jogi helyzet tisztaszűk, legyen a ref. tanítók el látása, nyugdíjigénye korszerű s létesíttessék országos segítő-alap.

E kérdés nagy vitát eredményezett, melyben részt vettek dr. *Csiky Lajos*, *Szabó István*, *Uray Gyula*, *Buza János*. A vitának a püspök azon nyilatkozata vetett véget, hogy az összeülendő zsinat bizonyára méltányolni fogja a tanítók jogos kívánalmait s a lehetőség szerint a bajokat orvosolni is fogja.

Majd dr. *Eben Mihály* zsámboki r. kath. plébános mutatta be az arabs számoló gépét. Meggyőző erővel szállt sikra új találmánya mellett s minden kérdésre szívesen válaszol, aki hozzá folyamodik.

Fogarassy Jenő ily című felolvasást tartott: „Az ev. ref. tanító a magyarság szolgálatában.“ A felolvasás igen tetszett s dr. *Keréky Gyártó Elek* indítványozta, hogy nyomattassék ki e munka 100.000 példányban, küldessék meg minden tanítónak, hogy lelkesedésre gyuljon a magyar haza iránt.

Lázár Istvánnak az időre való tekintetből, de meg azért is, mert a két felolvasó a tárgyat is kimerítette, felolvasása elmaradt.

Az egyesületi élet és a hivatalos lap ügye nagyobb vitára adott alkalmat. Nagy a panasz, hogy Magyarország 4000 ref. tanítója közül alig tagja ez egyesületnek 500 és az egyházmegyei tanítótestületek sem pártolják eléggé sem az egyesületet, sem a hivatalos lapot. A lap, mint a legtöbb magyar tanügyi lap deficittel dolgozik. *Szabó István* indítványára elhatározták, hogy minden jelenlevő tanító megrendeli, az elnökség szöveget ír a tagokhoz.

Az egész gyűlés a Kossuth-szobor talapzatához vonult, hol a Hymnusz eléneklése után *Tóth István*, dömsödi tanító szavalta el hátással alkalmi ódáját. *Sinka* elnök az egyesület nevében megkoszoruzta a

szobrot. Ez után a Szózatot énekelte a közel 300 ref. tanító. Délután a Budapest-fogadóban közebéd volt. Pohárköszöntőt mondott *Kun Beralan* a királyért, *Csurka* főjegyző az egyesületért, *Sinka* a püspökért, *Tóth* Dániel a vendégeért.

Az ebédet az alsó-borsodi ref. tanító-egylet adta.

VEGYESEK.

— Az **Eötvös-alap** közgyűlése és osztó-bizottsági gyűlése f. hó 17-én tartott a tagok élénk érdeklődése mellett. Előzetesen (f. hó 13-án) a gyűjtő és kezelő bizottság ülést tartott, melyen a közgyűlés készítettett elő. Elkészítette a javaslatot az ösztöndíjak odaitélése tárgyában. A 17-én *Lakits V.* elnöklete alatt tartott közgyűlésnek főtárgya a Tanítók Háza II. félévi költségvetése. Az osztó-bizottság *Ujváry Béla* elnöklete alatt tartotta gyűlését, mely gyűlésnek egyetlen tárgya a jótétemények kiosztása volt. A kezelő-bizottság javas'ata változatlanul elfogadtatott. Ezen gyűlésekről lapunk jövő számában hozunk tüzetes tudósítást.

— A **Pestmegyeiek** gyűlése. A Pestmegyei Tanító egyesület választmányá f. évi aug. 26-án d. e. 9 órakor Ujpesten a Virág-utczai iskola igazgatói irodájában ülést tart, melyre a választmány valamint az egyesület érdeklődő tagjai és a tanügybarátok tisztelettel meghívotnak. Az ülést tárgysorozata: 1. Elnöki megnyitó. 2. Hirlaptudósítók választása. 3. Pénztári jelentés. 4. Az egyesület hivatalos közlönye. 5. A választmány kibővítése. 6. Egyesületi zászló. 7. Indítványok. Ujpesten, 1900. aug. 15. *Tomcsányi János* főjegyző. *Szentgyörgyi Lajos* elnök.

— A **Mester-u. Iskolát** végre sem tolják el. Még egy évig, ha ugyan a villamos vasut kiépítését miatta elhalasztják, ott disztelenkedik, azután pedig újjáépítik. A mire annyi óvatosságra intő okos szó nem tudta rábírni a nemes tanácsot, rábirta a vállalkozó amerikai tologatónak megbizhatatlansága, mi miatt a szerződést fel kellett bontani. Ime a vállalkozók szőlidságának hiánya, mely annyi szép milliójába került Budapestnek, ez egyszer végre is hasznára vált.

— A **kath. kongresszusnak** nevelésügyi szakosztálya is van, melynek f. hó 17-én tartott ülésében *Gusvenitz Vilmos* a kath. iskolákról, *Ember Károly* a kath. nőnevelésről tartott előadást.

TARTALOM.

— Nyugdíj-alapunk. — Az igazmondás és hazugság a nevelés szemponjából. — Nagygyűléseink. — Vegyesek.

Laptulajdonos: A Népnevelők Budapesti Egyesülete
Kiadó: „Hunnia“-nyomda, Budapest VI., Teréz körút 3.

„Hunnia“ könyvnyomda, Budapest, Teréz-körút 3.